

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opraviništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Vabilo na naročbo.

„Slovenski Narod“ izhaja od novega leta naprej kot dnevnik in velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec 1 gld. 10 kr.

Za četrt leta 3 " 30 "

Za celo leto 13 " — "

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld.

Za celo leto 16 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.

Po pošti sprejemati " " 3 " —

Administracija „Slov. Naroda“.

Rusi v srednji Aziji.

II.

Kiveški kan iz uzbeskega roda Kungrad, muhamedanske vere, kakor skoro vsi Kivezi, že mnogo let moti in napada ruske karavane in je početkom lanskega leta celo več ruskih trgovcev ne samo opleni, temuč jih tiral v Kivo in za sužnje prodal. Nekateri od njih so morali svojo vero pustiti in priseči na koran. Vsled te predrznosti kana pa je tudi ruska potrpežljivost bila pri konci. Načelnik zahodne Sibirije terjal je od kana, naj brez zadržka iz sužnjosti izpusti vse ujete ruske trgovce. Kan se sicer iz početka nij upal naravnost odrekati ruski terjatvi ter obetal, da bode oprostil ujetnike, a končno

ničesa nij storil, in ko se ruska vlada še enkrat strogo do njega obrne, jej naravnost odreče.

Pri tem svojem dejanji je računal kiveški kan na zavirljivost in tekmovalje angleške vlade proti ruski, a kakor se zdaj kaže, vendar se je ta pot zmotil. Še pred nekimi leti so res Angleži vsak korak Rusije v srednji Aziji smatrali kot naskok na svoje indijsko gospodstvo in so podpirali vse kane v njihovem upor proti Rusom. Pri obleganji mesta Samarkand so Rusi ujeli več angleških častnikov, kateri so vodili nasprotno čete.

V najnovejšem času pa začenjajo Angleži sprevideti, da približevanje ruske meje do Indije bi utegnulo tudi angleški trgovini na korist biti, kajti ona je po nevarnosti potov skozi srednjo Azijo zadržana, z Rusom stopiti v za obe strani ugodne in vspešne trgovinske zveze. Pa ko bi tudi Angležem ne bilo po volji, da si Rusi osvojijo eden kos srednje Azije za drugim, bi jim vse nasprotovanje malo hasnilo, kajti to Angleži sami najbolj vedó, da vojna med njimi in Rusi v Aziji bi naposled utegnila za angleško gospodstvo v Indiji imeti najnevarnejše nasledke.

Zato so „Times“ že večkrat poudarjali, da mora Angležem pač vse eno biti, če si Rusija podvrže na pol barbarična ljstva turkestanska, in „Times“ se tolaže s tem, da, ko bi res kedaj Angleži in Rusi se poprijeli na severno-zapadni meji vzhodnje Indije, bi vse vojaške prednosti bile na strani Angležev, kateri imajo za soboj obljudeno, rodovitno deželo, med tem ko bi Rusi za hrptom imeli široko puščavo. Sicer pa ruska vlada sama

nikakor neče Angleže vznemiriti in je, kakor najnovejše vesti poročajo, angleški vladi na diplomatiškem potu naznanjala, kaj da namerava v srednji Aziji storiti ter izrekla, da želi v prijateljskih razmerah z Anglijo postopati. Ob enem je povabila vojaško pristavo angleškega poslanstva, naj se udeleži pri ruski ekspediciji proti Kivi.

Kiveški kan tedaj od angleške strani nema pričakovati nobene pripomoči; vendar bode ta vojna za Ruse imela svoje težave; kajti treba je vojski se skozi puščave pomikati, ter ves živež za več tednov soboj vlačiti. Tedaj se ne dade toliko vojakov napotovati, kolikor bi Rusija lahko, ko bi ne bilo gori omenjenih zavir.

Sedanja vojna med Ruskim in Kivo nij prva. Že v preteklem stoletji je car Peter Veliki napadal Kivo, pa mu je izpodletelo. Nikolaj I. je odposlal l. 1839 generala Perovskega z 20.000 mož, med katerimi pa je bilo samo 8000 vojakov, vsi drugi armadna pertljaja, in z 10.000 kamelami proti Kivi. Tudi ta ekspedicija je žalosten konec vzela. Perovski prišel je samo do polovice pota; mrz, lakota in boleznj pomorili so vojake, da jih je jedva 400 do Orenburg-a se vrnilo.

Leta 1854 se je napotil zopet en oddelek vojne proti Kivi in ta je bil srečnejši od prejšnjih. Proderl je do glavnega mesta Kive, ga oblegal in vzel. Kan se je podvrget Rusom, obljubil mir in ruska vlada mu je pustila kanat; gotovo bi bila bolje storila, da bi že tačas ostala posadka v Kivi.

Od sehmala je kan pomnoževal svojo vojno in se čuti zdaj dovolj močnega, da je celó

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izviran historičen roman iz slovenske zgodovine.

(3. nadaljevanje.)

Enako govori eden duhovnikov in to ohrabri priprostega nazočega kmeta, da vstane in pove, ka se bode vse vzdignilo za tistega, ki bi davek in tlako odpravil.

Ta odkritosrčnost kmetova nij bila po volji Tatenbahu, kateri je poslednji čas že večjidel tiho sedel in bil prepustil govor svojim spremljevalcem. Mrklo je obrvi zavlekel in obrnil se proč.

To je opazil njegov tovariš Kaldi in boječ se, da bi gospodar ne spridil ves dober vtis agitacije, skrbel je z drugimi vred, da se je društvo poslovilo in razšlo.

Pred odhodom so možém zabičevali, ne govoriti o tem shodu, skrivnostno pristavljaje, da se bodo kmalu velike spremembe godile. Tatenbah sam je, na migljaj Kaldijev vsakemu posebe pri slovesu vendar še v roko segel.

„Ta komedija s kmeti in pokmetenimi popi, ki mi jo napravljate zdaj tukaj zdaj tam, je precej dolgočasna, gospodje“ pravi Tatenbah, ko je bil sam s svojimi drugimi.

„Ali potrebna,“ odgovori Vukovački. „Ako hočemo, da ob pravem času z veliko močjo udarimo, moramo ljudi pridobiti, da bodo za nas vstali.“

„A jaz bi rajši videl, da to pridobivanje sami opravite, meni se gnjusi.“

Vukovački se od jeze v ustna ugrizne. Ali premagati se mora, in pravi:

„Milostni gospod grof, to delo je za vas. Ako hočete nositi klobuk štajerskih vojvodov, ali (če srečno izpade, kar nameravamo) ako hočete doseči, da se boste dejansko opravičeno imenovali vojvoda vseh Slovencev, katero ime so si celjski grofje v zadnjem času pridevali*) a ga ne dosegli, — potem morate tudi sami kaj storiti za to.“

„Celjski grofi, ha, ha!“ — roga se Tatenbah in zarudi v lice — vi in Zrinjski mi vedno celjsko grofovstvo na um prinašate. In

*) Celjski grofi so si kakor znano pridevali naslov: „herzoge aller Winden.“ Pis.

kolikokrat sem vam že povedal, kar sami veste, da je celjski Ulrich za svoje prizadevanje dobil — smrt! Kadar se to domislim, vas bi vse najraje hudiču v pekel pognal.“

„Ali zdaj . . .“ ugovarja Kaldi.

„Dosti tega! Idimo!“ pravi Tatenbah naglo in vstane. Kadar je bil take volje, vedeli so, da nij govoriti z njim. A vedeli so tudi, da dolgo eno mišljenje ne traje pri njem. In precej se je to pokazalo. Komaj tri korake stori, pak se obrne in pravi:

„Kasno je že. Lep večer je, kaj bi bilo če tu ostanemo črez noč? Ali o vaših rečeh mi ne govorite nocoj več. Naredimo si veselo noč. He, Gornik!“

Vinicar pride upogibaje se.

„Pošlji strežaja na cesto in reci naj konji v krēmi ostanejo do jutri. Mi tu prenočimo.“

„Kakor zapovedate, gospod.“

„Stoj, bedak. Je-li kaj lepih deklic tod okolo? — Ne gubaj tako neumno svojega obraza, temuč teci in pogledaj po vincarskih in kmetskih gnezdih okolo. Za zvečer mora nekaj mladih deklin tukaj biti, ki znajo lepo peti. Če jih ne bode in če ne bodo lepo pele,

udaril čez rusko mejo. Upamo pa, da se bo prekanil in da se Rusom posreči, ne samo ta naval odbijati, ampak enkrat za vselej ves kiveški kanat si podvreči, red in varnost uvesti ter si tako pot odpirati do vzhodne Indije.

Če o katerem narodu, sme se o rusko-slovanskem reči, da neumorno nosi omiko proti vzhodu ter jo širi na neizmernih prostorih Azije, kamor samo redkokrat dohaja kak drug evropski potovalec.

Vsi Slovani pa ponosno gledajo na svoje severne brate ter jim želé veselí napredek na polji notranje, kakor vnanje politike; kajti njihova moč in slava — je tudi naša.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V notranji politiki naše države nij ničesa zanimivega zabiležiti. Največji učinek je naredila izjava češkega kluba, ki v novoletnem članku vseh čeških listov proglašuje, da je češki narod edinosten in da se zanaša samo na svojo moč.

Ustavoverne in druge novine govore o **volilni reformi**, gotovo tudi zaradi pomankanja drugega gradiva ob tistem praznujem novoletnem času. Med tem ko si ustavoverci skušajo potrebnost in celo pravičnost tega koraka dokazati, pišejo federalistični listi odločno proti tej reformi. „Čeh“ pravi, da klic: k orožju, ne bode prej v Čeah nehal, predno se namera volilne „reformne“ ne podere. — Poljski „Czas“ dokazuje, da bi se potem razmera Avstrije k Ogerski na veliko škodo prve premenila in celo dualizem podrla.

Vnanje države.

Akcija **Rusov** v srednji Aziji se v vseh nemških listih pretresuje; da ne na ljubo slovanskim Rusom, si lahko mislimo. „N. fr. P.“ svari Angleže, naj se ne dadó slepariti od zvite ruske politike, katera dosledno tira svoje nakane in se ne prestraši niti oddaljenosti krajev niti časa, da vrši to, kar si je namenila. Ako Angleži zdaj hote vso Azijo deliti med-se in med Ruse, bodo naposled samo Angleži prevarani ter izgubili ves svoj vpliv v Aziji. Za Evropo je sicer vse eno, naj ruske karavane ali katunski fabrikanti iz Manchester-a se po srednji Aziji bogaté;

pa to nij vse eno, kliče „N. fr. P.“, tudi za nas ne, kateri smo oddaljeni od srednjo-azijskega vojnega polja, namreč, da pri naskoku Rusije na „bolnega moža“ Angleži ne bodo mogli svojo silo staviti v vrsto ruskih nastopnikov, ker jim bo treba braniti svoje vzhodne indijske meje. Pri tej priložnosti ominja na tajno tilzijsko pogodbo med Kurakin-om in Telegrand-om od 7. julija 1807, katere prvi člen se glasi: „Rusija sme evropsko Turčijo si prilastiti in v Aziji si toliko zemlje prisvojiti, kolikor se ji dobro zdi.“

Alzasijanci bijejo proti nemštvu hud naroden boj. Pruska vlada hoče silno v vse šole nemški jezik na mesto francoskega uvesti. Mestni zastop v Strassburg-u je vsled tega ukaza sklenil, do kneza Bismarka s prošnjo obrniti se, naj v šolah ostane pri starem, kar se tiče učnega jezika. Sploh se Alzasijanci trdno držé svoje francoske narodnosti in se ne morejo sprijazniti s svojimi nemškimi gospodarji.

Ruski **carevič** se po telegrafskih poročilih vsak dan boljše počuti; vročina je odlegla in tek se vrne.

Prusko-nemška politična druhal, ki je podkupljena s tolstim delom francoskih milijard, je še pred malo časom v vseh zborih in časnikih neizmerno povikševala svobodomiselnost sedanje nemške vlade v novem „rajhu“ pruske pikelhaube. Celó pri zadnjem obnem zboru konstitucionalnega društva v Ljubljani jo je Ertl stavil v tem oziru Avstriji v izgled. Pozabili so ti ljudje popolnem, da je baš sedanji pruski kralj in nemški cesar Wilhelm bil oni, ki je ukazal 18. marca 1848 prvi streljati v Berlinu na ljudstvo, ki je terjalo ustavo, vsled česar je moral pobegniti na Angleško. Znano je, kako je potem, ko je nastopil vladanje, brez uzroka sprl se z državnim zborom, da je potem brez njega lahko po svoji glavi delal; kako je preganjal časnikarstvo, svobodna društva in uradnike, da celo sodništvo korumpiral. Ali od lauskega leta sem, ko je bil znani naučni minister Mühler odpuščen, se je začel naenkrat velik hrup o novo iznajdeni pruski liberalnosti. Sedaj pa so vsi ti kričači in vekači grdo blamirani, ker novi predsednik ministerstva, Roon, je znan kot najhujši sabljar in reakcionar. Začel je že svoje delovanje s preganjanjem časnikov. Nemci so vsled tega vsi poparjeni. Pričakovati je hudih notranjih bojev. — To so si Nemci priborili s krvjo na Francoskem od Sedana naprej po nepotrebnem prelito.

Dopisi.

a. **Iz Gorice**, 4. januarja. — [Izv. dop.] — (Letni zbor „Soče“. — Mizerija sedanje naše čitalnice.) Dne 30. decembra l. l. je imelo naše politično društvo „Soča“ svoj letni občni zbor, kateri je bil nenavadno obiskovan. — Predsednik dr. Lavrič je omenjal delavnosti društva v pretečenem letu ter priporočal društvenikom, naj tudi za naprej delajo v zmislu društvenih načel društvu in narodu v čast in korist. Iz poročila o delovanju društva, katero je bral tajnik g. Dolenc, posnemam, da je imel odbor v pretekli 9 mesečni dobi 10 sej in da je v tem času sklical 2 občna zbora, v katerih so se razpravljala prav važna vprašanja. Če niso dotične prošnje, katere so se predložile po zborovih sklepih vladi in deželnemu odboru, imele dejanskega uspeha, so vsaj razodele naše težnje in zahteve, katere bodo morda vendar končno obveljale. — H koncu naznanja tajnik, da stoji društvo na trdnih nogah, ker šteje 234 udov in se jih je tudi za prihodnje leto nekoliko novih oglasilo. Društveni organ dela vspešno in si je pridobil na Goriškem in drugod po Slovenskem mnogo simpatij.

Društveni račun, katerega predlaga g. Dolenc, se potrđi brez ugovora. Volitve se je udeležilo osobno 61 in s pooblastili 42, skupaj 103 društvenikov. Agitacija se je vršila v enakem zmislu, kakor nedavno pri volitvi čitalničnega odbora v Gorici, samo da z nasprotnim vspehom. Za predsednika je izvoljen naš vrli dr. Lavrič z 64 glasovi (nasprotni kandidat dr. Tonkli jih je dobil 37 in Doljak 2). Odborniki so Viktor Dolenc (101 glas), Josip Faganel (99), dr. Žigon (98), Klavžar Ernest (64), Josip Nanut (64), Matija Doljak (68), Ljudevit Premrl (61), France Leban (50), in Janez Licen (53). Največ glasov one stranke so dobili gg. France Povše (41), J. N. Stres (37), France Maras, Andrej Jeglič, Josip Mašera vsak po 33 glasov.

Ker se je volitev precej dolgo vlekla, je g. predsednik odložil razpravo zadnjih 2 točk dnevnega reda za prihodnjo sejo.

Prejšnji dan sijajen vspeh Preširnové besede, o kateri govori, katero hvali celo mesto in vsi deležniki iz dežele zdaj zmaga v „Soči“, — oboje gre na račun mladih, katerim rase greben v tisti meri, v kateri se začenjajo kisati stari po Pyrrhusovi zmagi v čitalnici. Kajti da je bila ona njihova zmaga

dobiš batin, in v klado bom dal utekniti tvoje stare kosti. Je-li si razumel? Zdaj idi brž!“

Gornik poklonom odide. Za njim grofov pisar Ribelj, kateri starca vstavi in mu šepeta: „Za boga ne Marijance poklicati. Ste jo skrili, kakor sem vam rekel?“

„Sem“ odgovori Gornik.

„Kam? Kje je?“

„V mali vinicarski koči nad vinogradom.“

„Dobro. Nikomur ne povejte. Grof je ne sme videti.“

Četrto poglavje.

Zdaj klije tibi dvojni cvet,
Pomladi cvet, čas mladih let.
S. Jenko.

Med tem je mlada hčerka Jurja Gornika morala sama biti v mali vinicarski koči nad vinogradom. Sama, in niti ni vedela čemu in zakaj! Da, — prepričana je bila, ka je to samo trma njenega očeta, in v lepi glavici Marjaničini vzdigovalo se je kakor mala jézica nad očetom, katerega je sicer rada imela. In nij bila šala, sama, brez dela tu stati in čakati, da odidejo gospoda. Ali je mari tako grda, da se ne bi smela ljudem pokazati? Nevoljno strese glavico, da se rumeni lasci uneredé in se plave oči solz zasvete. — Veliki pes Gornikov, sicer njen prijatelj, on

edini jo je prišel obiskat, dobrikal se jej, a ona ga je jezno pognala od sebe, česar jej pa on nij za zlo jemal, kajti vedoč, da neprijateljstvo ne bode dolgo trajalo, vlegel se je ob ogel in čakal. —

Doli v dolini pak je šla baš pred mrakom njena prijateljica Anka po vodo na studene in je pela veselo, da se je razlegalo po dolu in ob gorice gori do nje. Kako rada bi bila Marjanica zletela po stezi za vinogradom k studencu, da bi bila vsaj ž njo govorila, da bi jej bila naročila, (še le na koncu razgovora in tiho) naj nese vodo mimo gospodske hiše preko vinograda, ter naj — malo pogleda, malo po strani, ali — ali je z drugimi vred prišel tudi mladi grofov pisar Ribelj, Baltazar.

V tem hipu je začula šum med zelenim trsjem po stezi proti njej. Pes je bil zalajal, a precej utihnil, torej mora biti znan človek, ki pride. Trte so ob kolji previsoke, pregoste da bi videla kdo je, da si je bil prav blizu. Odskoči nazaj, in na pragu se oprime stebra in čaka: je-li oče, je-li stara dekla, je-li pa morda...

V tem hipu zagleda klobuk, roko, mlad moški obraz; in lice, prej solzno se jej zjasni kakor bi ga jutranje solnce obsijalo. On je bil,

on, njen Baltazar. Že je bila hipom dva koraka storila, da bi mu veselim vsklikom naproti hitela, a v njeni glavici se baš tako naglo druga taktika izrodi. Stopi v vežo nazaj, vrata pripre toliko, da je samo njena smehljajoča se glava ven molela. Ko Baltazar Ribelj pride do vrat, zapre mu jih pred nosom in tišči. A po kratkem parlamentiranju se trdnjava udá brez pogojev, njena zapoveljnica odpre in stopi ven, da od truda zardeli obraz skrije v naročji ljubljenega mladega moža.

Sedeta na klopico pred kočo.

In zdajci so letela vpraševanja in odgovarjanja, očitavanja in zatrjevanja preko in preko: „Kje si bil tako dolgo, zakaj te nij bilo, kako si hudoben,“ pa zopet: kako si dober, samo to nij prav, da nijsi prišel večkrat. A on jej je odgovarjal kratko. Videti pak je mogla z njegovih oči, da jo ljubi z vso strastjo mlade duše. Dvomiti o tem jej to se veda nij na um palo, bila je prenedolžna. In v tem je imel poroštvo tudi on, da je našel v tej deklici dijamant, sicer nebrušen in nelikan, a čist.

Med tem ko srečna mladost ljubi, utegnemo mi o glavnem udeležencu obširneje pogovoriti. (Dalje prih.)

brže pogubna nego koristna naši čitalnici, to dokazuje zraven družega jasno zadosti program letošnjih veselje, katerega je priobčil te dni v prav nedostojni obliki odbor: 4 plesi in nič družega. In še teh plesov uspeh je problematičen. Čitalnica sloni naj bolje na besedah in pri volitvi društvenega odbora se treba ozirati v prvi vrsti na delavne moči tako nekako so se baje izrazili oče Bleiweis v zadnji skupščini ljubljanske čitalnice. A kaka je v Gorici? Nobene besede v programu, ker nij v odboru nobene sposobne osebe, katera bi jo mogla osnovati in voditi.

Karakteristično je še nekaj o naših sedanjih čitalničnih odbornikih in namestnikih, namreč to, da pošiljajo izmed njih trije svoje otroke v italijanske razrede. Ti taki se gotovo niti za narodnjake smatrati ne morejo.

Izraz „staroturki“, kolje prav posebno nekatere naše stare. A kedo ga je na naše razmere „obrnil“? Stare „Novice“ in iz njih je priobčil tudi goriški „Glas“ dotično notico! Stari so tedaj tepeni z lastnim orožjem! —

o. Iz Gorice. 5. jan. [Izv. dop.] (Naša čitalnica.) Naša čitalnica hira. Lani sino imeli lepe besede in več drugih veselje; a letošnji program, katerega smo prejeli te dni, nam kaže samo 4 plesne veselice. „No, še te bodo plesnjeve“ pravijo nekateri hudobneži. Pa kaj čuda! „Staroturkom“ je v roke pala naša draga čitalnica. Pri letošnjih volitvah čitalničnega odbora so oni zmagali.

Toda to je bila prav Pyrrhova zmaga, ker zdaj pri svojih revnih duševnih močeh čit. vodstvo nij zmožno napravljati besed, in tako odbor ne more zadostovati namenu čitalnice, izraženemu v §. 1. čitalničnih pravil; zmožne moči pa sodelovati nečejo, ter se hudejejo, da so jih stari popolnem prezirali pri volitvah. Materijalna večina čez duševno! Prokleti materijalizem 19. stoletja! —

Iz začetka sem mislil, da bode naši čitalnici treba v spomin klicati basen Mene-nija Agrippe, a pozneje — pri Preširnovi besedi — se je prečudno pokazalo, da udje še lože brez trebuha delajo. Kaj ne? narobe svet! Starožitna basen menda nij več za naše čase napredka! — Mladi „gizdalini“ pa so potem nos prizdignili in še huje štraj-kajo. Kam bode še prišlo z našo čitalnico? — V tej sili, ker eni nečejo, drugi pa ne morejo, ker odbor nema zaupanja delavne umetne manjšine in zato ne more izvrševati namena čitalnice, in ker se dalje ne more dvomiti, da, kakor oče čitalnic v zadnjih „Novicah“ dobro pravijo, „čitalnica brez besed nij nič“: bi bilo pač naj bolje, da naš slavni odbor odstopi in si daljšo blamažo prihrani. Pri novih volitvah pa naj se stari lepo spominjajo zmernosti in zloge, katero imajo zmiraj v ustih, se ve da kakor stareji in izvedeni gospodje. Pokažite vendar enkrat, da vam je res za zlogo, in jaz sem prepričan, da se mladi sprizajnijo z vami! Oni, ki so vam že prišli nasproti, se ne bodo več sami bližali. Saj so prosili za dvorano za Preširnovo besedo, a vi je nijste hoteli dati. Ravno tako so pri zadnjih odborovih volitvah 5 vaših kandidatov sprejeli v svojo listo, vi pa nobenega od nasprotne stranke ne, pozabivši da tukaj ne gre za politične principe, ampak za razcvet socialnega društva. Pa pustimo očitjanje! Nova zora prežene vse te mračne meglice. Pri novih volitvah dalje naj se gleda na to, da „se izvolijo delavni udje v odbor, ne pa taki ki so le po imenu odborniki“. Tako tudi stari oče v „Novicah“.

Ravno ondi piše neki Staroturk: „Videant consules!“ Sicer locus communis! Pa, kam neki merijo te besede, če ne na sedanji odbor goriške čitalnice? — Ergo videant consules — ne quid respublica detrimenti capiat!

Iz Idrije 3. jan. [Izv. dop.] (Občni zbor naše čitalnice) je bil 26. dec. 1872. Na mesto bivšega predsednika gosp. Stegnarja se je izvolil g. Ravnikar, od ka-

terega se nadejamo, da bode delal z isto stanovitnostjo za blagor čitalnice, kot obče spoštovani njegov prednik, kateremu je velik trud, posvečen razvoju narodne zavesti, velik uspeh prinesel na strani narodni, občudovane žrtovalnosti za splošni napredek pak pri obeh strankah. Po nasvetu g. Stegnarja so ostali drugi odborniki ravno tisti kakor zadnja leta, ker je videti, da čitalnica napreduje vsestransko pod dobrim vodstvom teh gorečih rodoljubov in sposobnih za razne naprave, ki ime čitalnice povzdigujejo. Vodstvo čitalnične godbe se je izročilo vrlemu narodnjaku, po mnogih izvirnih skladbah nam že dobro znanemu g. Ivanu Serjunu. Njegova pridnost in zmožnost obetate mu še lepo prihodnost. Gotovo je, da bode spravil on godbo čitalnično na višjo stopinjo popolnosti, ako mu ostanejo udani vsi godci v bodoče tako, kakor so napredovali pridno pod g. Stegnarjem, kojega je nadomestoval g. Serjun mnogokrat. Pri zboru se je sklenilo nabirati prostovoljne doneske za napravo še pogrešanih plehatih instrumentov. Udje so bili zadovoljni takoj s tem predlogom g. Ingliča in mudili ne bodo gotovo nič, da se piše kmalu po instrumente. Čitalničarji naši so segali že pri večih enacih priložnostih globoko v žep, a prepričani, da rodi vsak krajecar stoteren sad, stopili bodo tudi sedaj na noge ter se pokazali podpiratelje koristne naprave, ker novi g. kapelnik namerava po dogovoru z odborom slehernemu čitalničarju zadnjo čast skazati s slovesnim godbinem spremljevanjem na pokopališče.

Govori se, da bodo pristopile k našemu društvu desedaj pogrešane kapacitete idrijske. Mi pozdravljamo z veseljem ta namen, da bi se le tudi uresničil; priča nam pak vsakako, da nastaja doba porazumljenja med nasprotinima si strankama. Kako prav nam pride sedaj propad stavljenega predloga pri zadnjem zboru, naj si bode strogo ločeni čitalnica in kazina, in kako dobiva g. H. po nosu za nepremišljeno besedovanjo v Ljubevču, da je čitalničen odbor tak pa tak. Mi rajši zamolčimo surove fraze, s kojimi ga je pital, ker predobro poznamo g. H.—rjevo značajnost, podajamo mu le dobrohotni svet, naj pometa pred svojim pragom ter ne letja previsoko! Gospod živi od ljudstva, ne ljudstvo od njega, in če bo on poštenost kratiti hotel možem, zastopajočim narodnost našo, pripíše naj si nasledke sam sebi.

Iz Zagorja na Notranjskem, 3. jan. [Izv. dop.] (Novo narodno društvo) Uže več časa mislilo se je od strani tukajšnjih, rodoljubov, kako bi se napravilo in ustanovilo kakovo društvo v povzdigo družabnega življenja, ter v obče pak tudi narodnega napredka in narodne olike. Ta misel je prišla tudi sedaj do dejanja. Šešlo se je namreč dne 29. decembra 1872 l. — v hiši tukajšnjega vse skozi spoštovanega in značajnega narodnjaka, gosp. Vek. Domicelja, več tukajšnjih rodoljubov — in tudi iz obližja nekateri — v prijazen posvet, kako in s kakovimi sredstvi bi se napravilo in ustanovilo katerokoli si uže bodi društvo, in to v povzdigo in omiko narodnega pa tudi gospodarskega napredka. — Nij se mnogo debatiralo in „prazne slame“ mlatilo o tem, kajti tukaj smo se dogovorili in sklenili, naj se „bralno društvo“ s sedežem v Zagorji ustanovi. (Tudi se je od strani nekaterih domoljubov misel in želja razodela, da naj bi se namestu novega društva raje „čitalnica“ napravila, a sprevidelo se je, da samo ime čitalnica nič ne koristi, ako manjka vsestranske izdatne podpore — torej treba za čitalnico mnogo več podpornih moči, a tudi delavnih v marsičem.) Pri tej priliki volil se je tudi začasni odbor, kateremu se je dal nalog, da naj sestavi „društvena pravila“. Ta odbor storil je svojo dolžnost precej ter ista tudi uže deželnej vladi v potrenje predložil. Upamo da nam sl. deželna vlada ne bode delala nikakovih zaprek pri tem narodnem in v vsakem obziru potrebnem početku, — da bi namreč ne hotela pravil potrditi. Omeniti moram še tudi, da se je takoj isti dan nad 20 udov vpisalo, a nadejamo se, ko se bode število udov dan za dnevom

množilo, kajti tukajšnji „Pivčani“ so sploh za svojo (slovensko) narodnost in napredek njeni jako vneti; in k temu pripomogel je bivši „Pivški tabor“ veliko veliko. Pristavim naj še, da smo se omenjeni dan tudi še o tem dogovorili, koliko in katere novine se imajo za sedaj naročiti. Naročili smo tedaj osem slovenskih in štiri nemške časnike. Segli bomo pozneje tudi po hrvatskih. — Vse tedaj za narodni napredek i narodno omiko!

Iz Celovca 5. jan. [Izv. dop.] Nikakovega povoda bi ne imel Vašemu listu od tukaj poročati, ako nije tukaj Vam poznatega, sicer pa malo, prav malo znanega trabanta ne — občnega — ampak pristranskega mnenja, „Kärntner Blatt“-a. Ta list morda tudi živi o zraku ali o vodi, — kakor, če je časnikom verjeti, ona ženska na Nemškem, ki že štirideset let nič drugega ne uživa kot vodo, — ker „nervus rerum gerendarum“ mu prav za prav manjka; nij čuda; v uvodnih člankih se prežvekujejo neznansko navadne reči, le nekolikokrat — ob velikih svetkih — nahajaš v njih „visoke“ državljanske misli, posnete ali premete po „Volksfreunde“, — tudi „Vaterlandu“. Vsak dopis prične in konča z vremenom, druga pa v dopisu navadno nij, ko začetek in konec — vreme — vreme... Jako škoda, da je list prišel iz rok vrlega A. Einspielerja, ki je po mojem mnenju tukaj edini zmožen in pogumen izdajati list v pravem domačem duhu. Ne govoril bi o tem časniku, ko bi ne bil našel med drugimi malimi poročili „aus Nah und Fern“ nekoliko vrstic, ki so vse prave Slovence, ki so je čitali, razžalile. „Die Grobheit in Musik gesetzt beleidigt“, pravi nek imeniten nemšk možak, ki je bil tudi urednik; kako bi ne razžalila ta-le surovost, če se piše v tem časniku, da je „Sl. Nar.“ „ein Feind des Volkes“? To prenesi, kdor more, brez da bi protestoval. Gospodin Hojsak bi bil naj ostal raji v graškem „blatu“, kojega je za Nemce izdelaval, poštene Slovence pa pustil pri miru. Pa prišel je v Celovec in se drzne sedaj v svojem listu, ki — nota bene — pod njegovim vodstvom ni besedice potresel za domače slovenske zadeve, „Slov. Nar.“ imenovati sovražnika slovega naroda! Francozi so imeli, morda še imajo načelo: vsak pošten Francoz mora sovražiti Angleža, in ako ima g. Hojsak načelo, — malo brige, je li kristjansko ali ne — da vsak klerikalec mora sovražiti liberalca, naj manifestuje svoje sovražstvo ne proti nam Slovencem, ampak, če hoče, proti „Freie Stimmen“, ali proti kakemu drugemu nemškemu tovarišu; „Slov. Narodu“ naj ne privezuje niti klerikalstva niti liberalstva; občinstvo slovensko je bilo in je ž njim popolnoma zadovoljno; in naj bi bilo še za naprej, — to „Bog daj i sreča junačka“. Če pa naše glasilo nij po volji celovškemu „Kärnt. Blatt-u“, kojega predeli so kakor kakov atenski trg, kjer se nahajajo nične reči iz vseh vetrov — ne v pomenu: iz vseh krajev sveta — je temu le kriv duh „Slov. Naroda“, ki se ne more vjemati z nemškimi ali nemčurskimi ali — kako že bi bilo bolje reči — načeli. Hojsak primerja „Slov. Nar.“ „Slov. Gospodarju“, kojemu želimo sreče, dokler bode stal na temeljnih narodnih tleh; razume se samo ob sebi, da se po Hojsaku mora „Narod“ „Gospodarju“ pripogniti (!). Francozje so tudi pravili nekega dne: „Se ve, da se Shakespeare ne more primerjati s Corneillejem, a angleški dramatik vendar-le nij brez vsega dobrega in lepega;“ — prav naivno to, — nij res? — sedaj je drugače s Francozi, — z nami pa še bode drugače. — Scripsi et salvavi animam meam — in še veliko drugih. —

Domače stvari.

— (Iz Kanala na Goriškem) se nam piše: Na goriško-kanalski cesti, kjer se preklada grdi klancec pri Dolgi njivi razbijejo se skalnata tla z dinamitom. V pone-

deljek pred božičem se je v kolibi, kjer se shranjuje orodje in se nahaja kovačnica, vnelo blizu 1 funt dinamita s strahovitim razpokom. Kolibo je razdrobilo na najmanjše kosce in jih razneslo daleč okrog po gorah. K vsi sreči je bila koliba v onem hipu prazna in tako nij nikdo znatno poškodovan. Delavci so bili precej oddaljeni in so se, noseč orodje, baš napotili proti kolibi. Najbliže je bil kovač in tega je kos odtrganih vrat lopnil po bedrih, da je nekoliko dni šepal. Večja nesreča se nij prigodila.

— (Ipavski Sokol) napravi dne 12. jan. 1873 veliki ples, pri katerem bode sviral vojaški septet rgt. Franca Karola iz Gorice. Začetek ob 8. uri zvečer.

Sokolov odbor.

— (Umrli) je naš rojak Leop. M. Kranjc v Beli Cerкви (Weisskirchen) v Banatu, kjer je bil kot stotnik-avditor med časom prehoda iz graničarsko vojaške v civilno upravo načelnik mestu. „Die Nera“, belocerški tehnik prinaša na čelu svojega lista črnoobrobjen nekrolog.

— (Nesreča.) Zadnje soboto so pokopali v Ljubljani 17letnega fanta iz Pirniča za Šmarno goro, kateri je na sv. večer s pistolo streljal, v desno roko obstrelil se in mu je vsled tega preveč krvi oteklo. Umrli je bil edini sin svojih staršev.

— (Surovost.) Iz Središča se nam piše: 2. januarja t. l. ob 4. uri popoldne pride M. M. . . . čevljar, prav surov človek k svojemu bratu posestniku na Grabah in začne po hramu strašno preklinjati in togotiti se. Bratu, kateri je dober človek, se to preveč zdi in pokaže surovežu vrata. Ker pa oni še hujše rogovili, pristopi ta k njemu, ga prime, in ga hoče s silo odpraviti. V tem hipu zabode M. M. . . . z nožem, katerega si je že prej pripravil, svojega brata. Revez zabodeni ima dve veliki rani, in bo težko ozdravel. Obžalovanja vreden je, ker ima troje majhenih otrok.

— (Žalosten nasledek pijančevanja.) Kmetica nesrečna pijanka, se na dan sejma v Šoštanji 19. nov. 1872 z možem vred žganja nasrka. Grede domu žena brž blizu trga za potom obleži; mož tava dalje, se opoteka in pride še le proti jutru domu. Ko žene doma ne najde, je gre iskat nazaj. Nakupljeno blagó, ki ga je žena nosila, sicer najde, nje pa ne; le toliko izve, da je ob vodi Paki ležala. Dolgo jo iščejo po vodi, pa je ne najdejo. Še le 9. den jo nje lastni brat iz vode potegne. Bila je 33 let stara in zapustila je več milih otrok.

„Gosp.“

— (V spodnjem Dražberzi) na Korškem sta sina tamošnjega gozdarja Godca, 14 in 11 let stara fanta, šla ptice streljat. Starejši naslanja napeto puško k drevesu, mlajši se je po nesreči dotakne, da se zvrne. Puška se sproži in strel gre starejšemu fantu skozi vrat, da pri tej priči mrtev obleži.

— (Zahvala.) Vsem gospodom, ki so lansko leto bralnemu društvu v Sodražici darovali mnogovrstne knjige, iskreno zahvalo izreka

Odbor.

V Sodražici 3. prosinca 1873.

— (Slovensko gledališče.) Slovensko dramatično društvo ima dozdej v tej sezoni srečo s svojimi predstavami v dežel-nem gledališči. Zadnji ponedeljek je bilo zopet gledališče polno, igralci pridni in občinstvo hvaležno in s predstavljanjem vseh treh igranih komadov zadovoljno. Prvikrat dana komična spevoigra v 1 dejanji „Primeni bodi!“ — je dopala in se bode držala na slovenskem repertoiru. Omeniti moramo s pohvalo vrlino pevskega zbora. S ponosom moremo nemškemu gledališču v tem reči, da nás doseči ne more. Druga „ravní pot najboljši pot“ je ena največkrat igranih iger. G. Drahsler je zopet enkrat nastopil v tej igri, bil burno pozdravljen in njegov izvrsten talent kot komikar je činil, da je bila ta igra središče predstave tega večera. Slovensko gledališče bi se neizmerno okoristilo, ako bi se tak igralec kakor je g. Drahsler dal za večkratni nastop pridobiti. — V komični opereti „vino, ženske, petje“ so bili gg. Noli, Rosova in Odijeva pri dobrem glasu.

Razne vesti.

* (Stekel pes.) V vasi Križ, v belovarski županiji je en pes stekel in ugriznil petero ljudi predno so ga ustrelili. Vseh pet ljudi so v bolnico v Belovar zapeljali.

* (Skozi okno v rglu) sta dva Nemca v Londonu ženo enega nju, kjer se je na tlaku glavo rāzbila, da je mrtva obležala. Pred sodnijo se izgovarjata, da sta bila oba tako pijana, da se ničesar ne spominjata. Mož ubite celó trdi, da je prav ljubil svojo ženo do tistega nesrečnega trenutka. Policija jesišala krik, videla pasti truplo skozi okno in ko je prihitela, našla ženo že mrtvo.

* (Protestantovsk duhoven) na Angležkem je ponarejal 220 delnic po 100 f. st. (1000 gld. našega denarja) neke angleške banke. Kupil si je bil nekoliko delnic te banke, potem pa v prostih urah po njih druge risal ter jih na borzi prodaval, dokler ga nij policija zasačila.

* (Japanci) so koncem preteklega meseca tudi sprejeli evropejski koledar; nemški listi izrekajo željo, da bi tudi staroverci opustili svoj stari koledar, po katerem so zdaj že za 16 dni zaostali za našim in se poprijeli našega gregorijanskega namesto julijanskega.

Narodno-gospodarske stvari.

— Shod vinorejcev na Dunaji je sklicalo ministerstvo, da se posvetujejo o povzdigi vinoreje. H temu shodu so iz slovenskih dežel povabljeni žl. Gutmansthal iz Ljubljane, grof Koronini iz Gorice, dr. Rudolf Güethe, ravnatelj mariborske vinorejne šole in dr. Mullè iz Maribora. Posvetovalo se bode o sredstvih, kako bi se dala temelitejša vednost o vinstvu razširjati med vinorejci in o raznih drugih vinoreje, kletarstva in vinotržva se dotikajočih stvareh. Shod začenja 20. januarja t. l. svoje posvetovanje.

— Predilska ali loška železnica se je razmatrala v 3. odseku dunajske trgovinske zbornice. Po živi debati se je z 6 glasovi proti 4 sklenilo, vladi priporočati, da dovoljuje predilsko in ne loške železnice. Enih misli pa je bil ves odsek o tem, ministerstvo prositi, naj skrbi, da se zveza Rudolfove železnice s Trstom poprej zida, predno južna železnica zopet stopi v pravice svojega do konca l. 1873 vzdignenega privilegija.

Poslano.

Vsem čestitim gospodom, s katerimi sem v društvenih zadevah v korespondenci bil, dajem na znanje, da sem od tajništva Rojanske čitalnice odstopil, zaradi surovih napadov neke stranke, katera se je prereklo leto porodila. Vse eno, ako je kateremu potreba za eno ali drugo reč ustroči, bom to iz srca rad storil. — Ivan Dolinar, bivši tajnik Roj. čitalnice.

Tujci.

7. januarja.

Pri **Mallcu:** Walduga iz Zidanega mosta. — Hanke iz Zidanega mosta. — Strazinger iz Dunaja. — Frönlk iz Dunaja. — Dajsinger iz Loke. — Hirsler Franc iz Dunaja. — Gotschalk iz Dunaja. — Wagner iz Dunaja.

Pri **Elefantu:** Schraier iz Rač. — Judri iz Benetk. — pl. Sessi iz Reke. — Zakorn iz Topuške. — Lengyel iz Kaniže. — Tavčar iz Dolenskega. — Auseneg iz Otoka. — Br. Taufre iz Višnje gore. — Grof Lichtenberg iz Prapreč. — Wondra iz Trsta.

Pri **Zamorcu:** Mencinger iz Gradca. — Dr. Berigoč iz Gradca.

Umrli v Ljubljani

od 3. do 6. januarja 1873.

Janez Malenšek, 17 l., tetanus traumaticus. — Mertaj J., 75 l., berač na obnem oslabljenji. — Marija Jäckel, vdova, 75 l., na vodenici. — And. Skalar, mizar, 62 l., na sušici. — Marija Klopčavar, stanovavka, 42 l., pyemie. — Valentin Vidic, tesar, 35 l., na plućnici. — Johana Kovač, stanovavka, 55 l., na jeternem raku. — Janez Jereb, tesar, 62 l., na oslabljenji moči. — Janez Debevec, posestnik, 20 l., na jetki.

Listaica opravništva. G. dr. F. G. . . . v Ip. . . Poslano prejeli. Hvala!

Dunajska borsaz 7. januarja.

(Telegrafično poročilo „Slov. Naroda“.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 " 60 "
1860 drž. posojilo	103 " — "
London	108 " 10 "
Kreditne akcije	331 " 25 "
Akcije narodne banke	981 " — "
Napol.	8 " 64 "
C. k. cekini	— " — "
Srebro	106 " 50 "

Javna zahvala.

Primorana sem, ravnateljstvu društva za podpiranje uradnih pomočnikov za blagovljno podporo ne samo v dolgi bolezní mojega sopruza, ampak tudi za pokopališčni iznesek (50 gld.) očitno svojo prisrčno hvalo izreči; tudi mi nij mogoče, da ne bi to društvo gorko priporočala.

Cecilija Uranič.

brez zdravila

Na prsiah in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašeni slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezní pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—36) brez zdravila

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45. (255—4)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Občno priljubljeni in po zdravniških izrekih skušeni

Štajerski zeliščni sok (230—5)

se dobi vedno v čvrstem stanji pri **J. Purgleitner-ji**, lekarji v Gradcu, v Bankalari-jevi lekarni v Mariboru in pri M. Morić-u v Mariboru.

Cena za steklenico 87 kr. a. v.